

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
22/1560-

Dato
19. juli 2022

Avgjørelse av klage på vedtak om kvoter for betinga skadefelling av gaupe, jerv, ulv og bjørn i region 1 i 2022-2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH - for dyrs rettigheter av 28. april 2022 og klage fra Naturvernforbundet i Agder av 2. mai 2022 over rovviltnemnda i region 1 (tidligere Sogn og Fjordane, tidligere Hordaland, Rogaland og Vest-Agder) sitt vedtak av 31. mars 2022 om kvoter for betinget skadefelling av rovvilt (jerv, gaupe, ulv og bjørn) i region 1.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak av 31. mars 2022 om kvoter for betinget skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i perioden 1. juni 2022 til og med 15. februar 2023. Departementet vurderer at kvotene som er satt ikke truer bestandenes overlevelse og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger. Det er lagt vekt på at det i region 1 regelmessig oppstår skadesituasjoner på sau som følge av rovdyr. Det vises også til at hele region 1 er prioritert for beitedyr, at det ikke er fastsatt bestandsmål for noen av rovviltartene i regionen og at kvotene som er satt ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmål for artene.

Departementet viser også til at konkret vurdering av skadepotensial og eventuelle andre tilfredsstillende løsninger enn felling skal gjøres av statsforvalterne i hver enkelt situasjon som måtte oppstå og før vedtak fattes. Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 1 vedtok 31. mars 2022 kvoter for betinget skadefelling av rovvilt (jerv, gaupe, ulv og bjørn) i region 1 for 2022-2023. Kvotene er satt til 8 jerver, 3 ulver, 2 gauper og 1 bjørn. Vedtaket ble påklaget av NOAH - for dyrs rettigheter 28. april 2022 og Naturvernforbundet i Agder 2. mai 2022. Rovviltnemnda i region 1 behandlet klagene 5. mai

2022 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse 6. mai 2022 og Miljødirektoratet ga sin faglige tilrådning i brev av 13. mai 2022.

I oversendelsen av klagene til departementet viser rovviltnemnda til at klagen fra Naturvernforbundet i Agder ble framsatt tre dager etter klagefristen. Fordi påskeferien inngikk i klageperioden, tok nemnda likevel klagen (tilbakemeldingen) til behandling. Klima- og miljødepartementet tar også klagen fra Naturvernforbundet i Agder til behandling.

Klagers anførsler

NOAH - for dyrs rettigheter peker på at vern av natur er et overordnet mål som må prioriteres i konflikt med andre hensyn. Klager mener at vedtaket er i strid med rovviltforskriften når det gjelder felling av bjørn, og naturmangfoldloven på grunn av mangelfullt kunnskapsgrunnlag og bruken av føre-var-prinsippet for jerv, gaupe, bjørn og ulv. Klager mener at vedtaket setter rovviltbestandene i fare og strider mot naturmangfoldloven når det gjelder sikring av overlevelse av bestandene. Klager mener at rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om betinget skadefelling av bjørn fordi bestanden av bjørn ikke er oppfylt nasjonalt, og det vises til naturmangfoldloven om at arter skal være levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Klager mener at vedtaket til rovviltnemnda ikke er skademotivert, og at vedtaket har en mangelfull vurdering av skaderisiko.

Naturvernforbundet i Agder peker på at vedtaket er lite nyansert og med stor grad av gjentakelse fra tidligere år. Det vises også til Grunnlovens miljøparagraf og naturmangfoldlovens pålegg om rovdirenes tilstedeværelse og funksjon i intakte økosystemer.

Det vises til klagene i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda har i sin vurdering av klagen redegjort for gjeldende regelverk, bestandssituasjonen og kunnskapsgrunnlaget for vedtaket.

I sin vurdering av klagen til NOAH - for dyrs rettigheter skriver nemnda blant annet:

«(...) Rovviltnemnda tildeler ein kvote for betinga skadefelling som statsforvaltarane kan nytte når det oppstår akutte skadesituasjonar i beitesesongen. (...)

For vedtaket som denne saken omhandlar, kvote for betinga skadefelling, vil det sentrale spørsmålet vere om vedtaket vil innebære eit trugsmål mot rovviltbestandane og dei nasjonale bestandsmåla på nasjonalt nivå. Etter rovviltnemnda sitt syn er dette ikkje tilfelle. Dette bygger på det solide og grundige arbeidet som ligg til grunn for overvaking av rovviltet i Noreg, og der kunnskapen er svært god. Naturmangfaldlova § 5, første ledd, er derfor etter vår meining oppfylt. (...)

Rovviltforskrifta § 7, første ledd, legg til rette for at rovviltnemnda har myndigheit til å fatte vedtak om kvote for felling når bestandsmåla for den enkelte art ligg over de

nasjonale bestandsmåla, jf. forskifta § 4. Så er det presisert at det må vere 10 eller fleir ynglingar av bjørn før rovviltnemnda har slik myndigheit. For region 1, som ligg langt unna «kjerneområda» for bjørn, vil dei bjørnane som eventuelt opptre i regionen av stor sannsyn vere unge hannbjørnar, og eit uttak av ein bjørn vil derfor ikkje truge bestanden sin overleving eller hindre at det nasjonale bestandsmålet blir nådd. Vi ser derfor § 7, første ledd, som lite relevant i denne saken.

(...)

Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 i nml er som nemnd svært godt for dei fire store rovdyra. Det følger da at føre-var-prinsippet ikkje er like aktuelt i denne saken. Det er tilstrekkeleg kunnskap, og det er heller ikkje fare for vesentleg skade på naturmangfaldet.

(...) Vi vil her kort framføre at etter vårt syn er vedtaket som er fatta av rovviltnemnda i tråd med dei lover og forskrifter som er gjeldande for rovviltforvaltninga (...).

I sin vurdering av klagen til Naturvernforbundet i Agder skriver nemnda blant annet:

«Region 1 er i ei særstilling i forvaltninga av dei fire store rovdyra i Noreg. Dette følgjer av St.meld. nr. 15 (2003-2004), Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforliket av 2011. Regionen er prioritert for beitebruk og det er ikkje bestandsmål for nokon av rovdyrartane. Det skal likevel ikkje vere automatikk i at eitkvart streifdyr skal takast ut. Her vil moment som skadepotensiale, tid på året, skadehistorikk m.m. vere viktige faktorar. Fylka i region 1 har mellom dei høgste tala for sau i landet, og dette er ein viktig del av bakgrunnen for den differensierte forvaltninga. Erfaringane viser at det fort oppstår skade når rovdyr kjem inn i region 1 i beitesesongen, og når regionen er prioritert for beitebruk, blir det tildelt skadefellingsløyve frå kvoten sett av rovviltnemnda.

Situasjonen for region 1 er spesiell, sidan heile regionen er prioritert for beitebruk. Det er brei politisk semje om korleis denne forvaltninga skal utøvast. Dette er vist i rovviltforliket av 2011 der det m.a. er peika på at soneinndelinga må forvalta tydeleg (pkt 2.2.19). Når det ikkje er bestandsmål for nokon av rovdyrartane, skal det heller ikkje etablerast bestandar av rovdyrartane her. Ansvar for å følgje opp hovuddelen av denne politikken i regionane ligg til rovviltnemnda. I rovviltforliket er det vidare poengtert i pkt. 2.2.19 at: «Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein».

Rovviltnemnda har etter naturmangfoldlova (nml) § 18 og § 8 i rovviltforskrifta heimel til å fastsetje kvote for betinga skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Vilråa i rovviltforskrifta § 7 må vere oppfylt. § 8 i rovviltforskrifta lyder slik: «Dersom vilråene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv til fylkesmannen for å forhindre at disse artene gjør skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom som nevnt i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Kvote for betinget skadefelling gjelder frå 1. juni til og med 15. februar.»

Når region 1 ikkje har eiga bestandsmål for rovdyrartane, vil det etter vår oppfatning vere av noko mindre betydning om vilråa i § 7 er oppfylt. Regionen skal uansett ikkje ha faste bestandar av rovdyrartane og mest truleg har streifdyra som er i regionen liten påverknad på dei nasjonale bestandsmåla. I hovudsak er det hanndyr i regionen, med unntak av jerv der også hodyr er vanleg. Som i tidlegare klagesaker vil vi

prinsipielt meine at det er dei regionane med bestandsmål for rovdyrartane som har hovudansvar for å oppfylle dei nasjonalt fastsette bestandsmåla. Bestandane av dei ulike rovdyra er nøye overvaka av forskinga, og det er ikkje teikn som tyder på at bestandane er på veg nedover eller har ei kritisk utvikling. Bestandane er stort sett stabile eller svakt aukande. Det er på denne bakgrunn at vi meiner vedtaket til rovviltneemnda er fullt ut fagleg forsvarleg.

Det er den enkelte statsforvaltar innanfor regionen som tildeler skadefellingsløyve, ikkje rovviltneemnda. Dette skjer til vanleg i beitesesongen, dersom det oppstår ein skadesituasjon, med bakgrunn i den kvota som er vedteke av rovviltneemnda. Det blir då sett ei rad vilkår som m.a. skal prøve å sikre at rett individ blir teke ut, og at det blir vurdert førebyggjande tiltak. Det er og eit hovudmål for forvaltninga, at skadegjeraren blir teke ut raskast mogleg når det oppstår akutte skadetilfelle. Statsforvaltarane legg og vekt på at førebyggjande tiltak skal vere sett i verk, men dette er gjerne vanskeleg å gjennomføre når akutte skader oppstår. Tidleg nedsinking blir nytta ved t.d. jerveskade, og det er eit godt førebyggjande tiltak»

Miljødirektoratet sin faglige tilråding

Miljødirektoratet skriver i sin faglige tilråding blant annet:

«Rovviltforskriften § 8 regulerer hva rovviltneemndene skal legge vekt på når nemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv.

«Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltneemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes.»

Miljødirektoratets faglige tilråding i saken knytter seg til å vurdere bestandenes overlevelse, status og forventet utvikling i region 1, samt å vurdere sannsynligheten for at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet i regionen.

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det er ikke satt mål om yngling av gaupe, jerv, bjørn og ulv i region 1.

Om overvåking og bestandssituasjonen i Norge, Sverige og region 1:

Ulv

Rovdata rapporterer årlig i samarbeid med Viltskadecenter i Sverige og Høgskolen i Innlandet, om bestandssituasjon for ulv i Skandinavia, figur 1. Figuren viser de

endelige dataene fra perioden 1998/1999 og frem til 2020/2021. Endelige data for 2021/2022 vil bli rapportert i løpet av juni 202

Rovdata har 22. mars 2022 publisert en foreløpig statusrapport for ulv i Norge for vinteren 2021/2022. Rapporten viser til at det i perioden 1. oktober 2021 – 15. mars 2022, er dokumentert fire valpekull i helnorske revir, sju valpekull i grenserevir, og ett valpekull der det fortsatt gjenstår å avklare om de har tilhold på begge sider av riksgrensen eller om det er helnorsk, samt et grenserevir der ynglestatus er uavklart. Alle de 12 registrerte valpekullene er registrert med tilhold helt eller delvis innenfor norsk ulvesone. Videre fremgår det av den foreløpige rapporten at det er påvist totalt 116 - 119 ulver i Norge, hvorav 31 ulver er registrert død.

Utbredelsen av ulv i Norge er konsentrert til fylkene med ulvesone, dvs. Innlandet, Oslo og Viken. Kun to ulver er ifølge rapporten fra Rovdata 22. mars registrert i andre deler av landet, dette gjelder ett individ i hvert av fylkene Trøndelag og Troms og Finnmark. Det er gjort flere registreringer av ulv utenfor vedtatt ulvesone innenfor fylkene Innlandet og Viken. Noen av disse også etter at siste ulv ble felt på lisensfelling utenfor ulvesonene 5. april 2022.

I region 1 er det ikke mål om ynglende ulv, men man må forvente at streifindivider av ulv kan dukke opp. I forvaltningsplanen til region 1 heter det: «Dersom det syner seg at ulven er viktig for overlevinga av bestanden, til dømes fordi DNA-profilen er gunstig i høve til innavlsproblema i bestanden, skal terskelen for felling etter måten vere høg, jf avtale mellom Miljødirektoratet og Naturvårdsverket 1.april 2012. Dette gjeld særleg utanom beitesesongen».

Jerv

Fellesrapporten "Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 3-2021" gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i Skandinavia, fordelt mellom Norge og Sverige. Den gir også et bestandsestimat basert på registreringene av kull i begge landene.

Det ble i 2021 påvist 160 valpekull av jerv: 100 i Sverige og 60 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2021 beregnes til 1 023 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden teller 386 individer og er omtrent uendret fra i fjor, mens estimatet på 637 individer i den svenske delen av bestanden er sju prosent lavere enn i fjor.

NINA-rapport 2031 gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i hver forvaltningsregion i Norge, og for hele landet. I årene 2019-2021 ble det registrert henholdsvis 62, 63 og 60 kull på landsbasis.

Basert på antall ynglinger i perioden 2019–2021 er bestanden av jerv i Norge estimert til 386 voksne individer tidlig på våren 2021 før årets unger fødes.

Per 12. mai 2022 er det registrert 30 ynglinger av jerv i Norge. Tallene er foreløpige og vil bli rapportert endelig for Norge i rapport fra Rovdata innen 1. oktober. Fem kull er tatt ut ved ekstraordinære tiltak så langt i 2022. I rovviltregion 1, Luster kommune, er det dokumentert en yngling av jerv i 2022. Dette kullet ble tatt ut 21. mars 2021. I tillegg er det tatt ut en hannjerv 8. mars 2022, også i Luster kommune.

(...)

Region 1 har ingen mål om yngling av jerv i sin region, men man må kunne forvente streifdyr og enkeltindivider av jerv særlig i områder som grenser til region 3 og region 6 som har nasjonale mål om ynglinger av jerv.

Gaupe

(...)

Overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2021 (Rapport Nr 2-2021) viser en bestand på 280 familiegrupper registrert i Norge og Sverige. Dette tilsvarer en bestand på ca. 1639 gauper, hvorav ca. 395 gauper i Norge og 1244 i Sverige.

I NINA rapport 2011 går det fram at det i Norge er registrert henholdsvis 55, 66,5 og 67 familiegrupper av gaupe i årene 2019, 2020 og 2021. Antall familiegrupper har økt i regionene 3, 4, 5 og 6 sammenlignet med 2020, mens antallet har gått ned i regionene 2, 7, og 8. Regionene 2, 3, 6 og 7 ligger på eller over regionale bestandsmålet før jakt i 2021, og regionene 4 og 5 ligger under de regionale bestandsmålene. Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 2, 3 og 6 over det regionale bestandsmålet.

Avgang av gaupe de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. Under kvotejakten i 2021/2022 ble det felt totalt 67 gauper. I region 1 med kvotefri jakt ble det felt ingen gauper under kvotejakten.

Rapport om bestandstatus for gaupe i 2022 vil publiseres rundt 1. juni 2022.

Bjørn

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og binner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april påfølgende år.

(...)

Siste års rapport fra Rovdata (NINA rapport 2125) viser at det i 2021 ble påvist 160 ulike bjørner i Norge, 67 hunnbjørner og 93 hannbjørner. Det ble ikke dokumentert bjørn i region 1. Sist dokumentert bjørn i regionen var i 2011.

Basert på prøver fra påviste hunnbjørner ble det estimert at det var 8,1 ynglinger i 2021 i Norge. Dette er en liten nedgang sammenlignet med året før.

(...)

I 2021 ble det felt 13 bjørner i Norge, en ved nødverge og resten ved skadefelling. To av disse var binner.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. (...)

(...) Bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge.

Konklusjon

Miljødirektoratet har gjennomgått bestandssituasjonen for de enkelte rovviltartene og nemndas sitt vedtak for betinga skadefellingstillatelser. Det er etter vårt syn ikke grunnlag for å tro at felling av kvotens størrelse vil påvirke bestandsmålet til de enkelte artene samt ikke ha en negativ effekt på bestandenes overlevelse.

Direktoratet viser til at de gjeldene forvaltningsprinsipper innebærer at det skal tas sikte på å oppnå bestandsmålet for den enkelte rovviltart innenfor sitt forvaltningsområde.»

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften § 7, jf. § 8. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er ikke fastsatt bestandsmål for jerv, gaupe, bjørn eller ulv i region 1.

Kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og departementet anser at kravet i nml. § 8 dermed er oppfylt. Det er departementets vurdering at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og at føre-var-prinsippet i nml. § 9 følgelig får mindre betydning.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen artene utsettes for.

Naturmangfoldloven § 1 er en formålsbestemmelse som viser til ulike hensyn og interesser. Avveiningen av disse interessene ligger til grunn for lovens mer konkrete bestemmelser, deriblant naturmangfoldloven § 18, som departementet vurderer i denne klageavgjørelsen. Når det gjelder Grunnloven § 112 henviser vi til Høyesterett sin avgjørelse av 26. mars 2021 som sier «Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.» (avsnitt 54). I samme dom sier Høyesterett følgende om Bernkonvensjonen artikkel 2 «Denne folkerettslige forpliktelsen er ikke uttrykkelig gjennomført i naturmangfoldloven §18. Betydningen av dette går jeg ikke nærmere inn på fordi jeg mener at forpliktelsen er gjennomført i rovviltforskriften § 7. (...) Jeg finner det klart at Norge ikke bryter Bernkonvensjonen artikkel 2 så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». Bernkonvensjonen artikkel 7 kan det gjøres unntak fra etter artikkel 9, som er gjennomført i nml. § 18 som vi vurderer.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Etter naturmangfoldloven § 18 andre ledd fremgår det at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i sak til sak, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, og terskelen kan variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget.

Når det gjelder vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse viser departementet til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen for brunbjørn, ulv, jerv og gaupe i den faglige tilrådingen.

Klima- og miljødepartementet legger til grunn direktoratets vurdering og mener at kvotene rovviltneemnda i region 1 har vedtatt for betinget skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn ikke vil true bestandenes overlevelse eller være til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene for artene. Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse anses som oppfylt.

Om bestandsmålet

Når det gjelder status for de ulike rovviltartene, viser departementet til Miljødirektoratets faglige tilråding der det framgår beskrivelser av rapporterte bestandsstørrelser for de fire

aktuelle artene, samt bestandssituasjonen sett i forhold til de nasjonalt fastsatte bestandsmålene.

Ulv

Det nasjonale bestandsmålet for ulv er 4-6 årlige ynglinger, hvorav minst 3 helnorske ynglinger. Ynglinger i revir som lever både på norsk og svensk side av riksgrensen inkluderes med en faktor på 0,5. I 2021 ble det registrert 8 ynglinger av ulv, inkludert halvparten av grenserevir. Antall ynglinger av ulv er altså høyere enn det nasjonalt fastsatte bestandsmålet, men utbredelsen av ulv i Norge er konsentrert til fylkene med ulvesone. I region 1 er det ikke mål om ynglende ulv, men man kan forvente at streifindivider dukker opp.

Situasjonen for ulv skiller seg noe fra de øvrige rovdyrartene fordi bestandens overlevelse på sikt kan bli truet på grunn av innavl. Departementet viser til at rovviltnemnda i sin forvaltningsplan har lagt føringer om at terskelen for å tillate felling skal være høy dersom det blir påvist genetisk verdifulle individer i regionen. Departementet legger til grunn at det gjøres rimelige tiltak for så langt det er mulig å unngå utilsiktet felling av eventuelle genetisk verdifulle ulver i regionen.

Brunbjørn

Det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn er 13 årlige ynglinger. Det er estimert at det var 8,1 ynglinger av brunbjørn i Norge i 2021. Antall ynglinger av bjørn er færre enn det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Det er ikke mål om yngling av brunbjørn i region 1.

Å nå det nasjonale bestandsmålet betinger et særlig vern av hunnbjørner. Region 1 er geografisk langt unna nærmeste forekomst av hunnbjørn, og risikoen for felling av hunnbjørn i regionen vurderes som liten. Generelt bør binne med unge(r) og hennes unger skjermes mot felling. Dersom en slik situasjon oppstår bør en vurdere nærmere hva som eventuelt bør gjøres. For å ha en lik vurdering av dette temaet i alle regionene tar departementet inn vilkår om at bjørnebinne(r) med unge(r) som opptrer sammen under skadefellingsforsøk skal være unntatt. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.

Jerv

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Det ble registrert 60 ynglinger i Norge i 2021. Antall ynglinger var derfor høyere enn det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Det er ikke mål om yngling av jerv i region 1. Det må kunne forventes streifdyr og enkeltindivider av jerv særlig i områder som grenser til region 3 og region 6 som har nasjonale mål om ynglinger av jerv.

Gaupe

Det nasjonale bestandsmålet for gaupe er 65 årlige ynglinger. Det ble registrert 58,5 familiegrupper av gaupe i Norge før jakt i 2022. Før jakt i 2021 ble det registrert 67 familiegrupper av gaupe, og før jakt i 2020 ble det registrert 66,5 familiegrupper av gaupe. Det er ikke mål om yngling av gaupe i region 1.

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding at det etter deres syn ikke er grunnlag til å tro at felling av kvotens størrelse vil påvirke bestandsmålet til de enkelte artene. Departementet er enig i dette.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke må kunne nås på en annen tilfredsstillende måte

Departementet skal også ta stilling til vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, som blant annet er konkretisert i rovviltforskriften §§ 1 og 4 og rovviltnemndas forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket i 2011 framgår det at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være beitedyr som prioriteres. Hele region 1 er prioritert for beitebruk og det ikke satt mål om ynglinger av jerv, gaupe, ulv eller bjørn.

Klima- og miljødepartementet mener at det, ut fra føringene i rovviltpolitikken, ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for betinget skadefelling. Departementet anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt. Departementet vil i denne sammenheng også understreke at dette vilkåret skal vurderes av statsforvalterne i behandlingen av konkrete søknader om skadefelling. Det innebærer at utfallet av konkrete søknader om skadefelling kan resultere i at det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling i en konkret situasjon. Rovviltnemnda har selv pekt på at tidlig nedsanking av sau vurderes som et godt tiltak som blir benyttet ved jerveskader.

Klima- og miljødepartementet mener at vilkåret om å vurdere andre tilfredsstillende løsninger ivaretas gjennom det regelverket som gjelder for fastsettelse av kvote og behandling av enkeltsøknader om skadefelling.

Departementet har også, i vurderingen av kvotene for betinget skadefelling og om det finnes andre tilfredsstillende løsninger, lagt vekt på hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser i saken, jf. nml. § 14.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate felling av rovvilt for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Det følger av Høyesterettsavgjørelsen fra 2021 om lisensfelling av ulv at «avverge» innebærer at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadens alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A avsnitt 82.

Departementet viser til at region 1 som helhet er et prioritert beiteområde, og at det regelmessig oppstår skadesituasjoner på sau som følge av rovdyr i regionen. Departementet legger også til grunn at det i 2022-2023 kan oppstå skade på husdyr av et visst omfang og en viss alvorlighet.

Rovviltnemndas vedtak gjelder tildelinger av kvoter for betinget skadefelling av rovvilt (ulv, jerv, gaupe og bjørn) i region 1. Kvotene utgjør en ramme som statsforvalteren forholder seg til når de vurderer søknader om skadefelling. Skadefelling kan iverksettes ved akutte skadesituasjoner, og hvert enkelt tilfelle skal vurderes av statsforvalteren etter rovviltforskriften § 9. I tråd med rovviltforskriften § 9 skal statsforvalteren blant annet gjøre en nærmere vurdering av det enkelte områdets betydning som beitemark, skadenes omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak. Dette inkluderer også muligheten for at fellingsforsøk kan rettes mot skadegjørende individ. Kvoten i rovviltnemndas vedtak gir statsforvalterne et handlingsrom dersom skadesituasjoner oppstår. Statsforvalterne sine vedtak om iverksetting kan også påklages. Klima- og miljødepartementet mener at flere av de hensyn som blir tatt opp i klagen blir ivare tatt gjennom det regelverket som gjelder for fastsettelse av kvote og behandling av enkeltsøknader om skadefelling.

Klima- og miljødepartementet mener at vilkåret om at uttak må avverge skade i nml. § 18 første ledd bokstav b ivaretas gjennom det regelverket som gjelder for fastsettelse av kvote og behandling av enkeltsøknader om skadefelling.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak av 31. mars 2022 om kvoter for betinget skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i perioden 1. juni 2022 til og med 15. februar 2023. Departementet vurderer at kvotene som er satt ikke truer bestandenes overlevelse og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger. Det er lagt vekt på at det i region 1 regelmessig oppstår skadesituasjoner på sau som følge av rovdyr. Det vises også til at hele region 1 er prioritert for beitedyr, at det ikke er fastsatt bestandsmål for noen av rovviltartene i regionen og at kvotene som er satt ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmål for artene.

Departementet viser også til at konkret vurdering av skadepotensial og eventuelle andre tilfredsstillende løsninger enn felling skal gjøres av statsforvalterne i hver enkelt situasjon som måtte oppstå og før vedtak fattes. Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Rovviltnemnda i forvaltningsregion 1
Miljødirektoratet
Statsforvalteren i Vestland
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Agder

Adresseliste

Naturvernforbundet i Agder	Monsøya 44	4640	SØGNE
NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO